

(i) Printed Pages : 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

3	3	8	4
---	---	---	---

Exam. Code :

0	4	0	4
---	---	---	---

Master of Arts (Sociology) 4th Semester
(2054)

GENDER AND DEVELOPMENT

Paper : SOC-O-844 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 80

Note :— Attempt five questions in all, including, Question No. 1 which is compulsory and selecting one question from each unit.

1. Answer all the following in about 30-35 words each :

- (i) Role conflict of working women.
- (ii) Wage discrimination.
- (iii) Women and Development.
- (iv) What is Empowerment ?
- (v) Status of women in colonial India.
- (vi) 73rd Amendment.
- (vii) Two indicators of low status of women.
- (viii) Working Women Hostel Scheme.
- (ix) Deforestation.
- (x) Feminization of Poverty.

10×2=20

UNIT—I

2. Discuss gender inequality in productivity and work with example. 15
3. Write a note on Women in Development (WID), Women and Development (WAD), Gender and Development (GAD). 15

UNIT—II

4. Discuss paradigms and paradox of empowerment. 15
5. Discuss Welfarist perspective on development. 15

UNIT—III

6. Discuss the role of voluntary sector in development of women in India. 15
7. Do you think the participation of women has increased in Agriculture Sector in India ? 15

UNIT—IV

8. Discuss the impact of policies of Liberalization and Globalization on Women. 15
9. Discuss the relationship between Gender and Environment giving examples. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें, साथ ही प्रश्न न. 1 जो कि अनिवार्य है। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।

1. निम्नलिखित सभी का उत्तर लगभग 30-35 शब्दों में दें :

- (i) कामकाजी महिलाओं का भूमिका संघर्ष
- (ii) वेतन भेदभाव।
- (iii) महिला एवं विकास।
- (iv) सशक्तिकरण क्या है ?
- (v) औपनिवेशिक भारत में महिलाओं की स्थिति।
- (vi) 73वाँ संशोधन।
- (vii) महिलाओं की निम्न स्थिति के दो संकेतक।
- (viii) कामकाजी महिला छात्रावास योजना।
- (ix) वनों की कटाई।
- (x) गरीबी का नारीकरण।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਸਾਥ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਲੈਂਗਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
3. ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ (WID), ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ (WAD) ਲੈਂਗਿਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ (GAD) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸ਼ਕਤੀਕਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
5. ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਲਿਆਣਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਵੈਚੱਲਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
7. ਕੀ ਆਪਣੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕृਸ਼ਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵੱਧੀ ਹੈ ? 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਵੀਕਰਣ ਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
9. ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਕਰ ਲੈਂਗਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਨੂੰ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
 - (i) ਕੰਮਕਾਜੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਟਕਰਾਅ।
 - (ii) ਉਜਰਤ ਵਿਤਰਤਾ।
 - (iii) ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ।
 - (iv) ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ?
 - (v) ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ।
 - (vi) 73ਵੀਂ ਸੋਧ।

(vii) ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੋ ਸੂਚਕ।

(viii) ਵਰਕਿੰਗ ਵੂਮੈਨ ਹੋਸਟਲ ਸਕੀਮ।

(ix) ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ।

(x) ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਨਾਰੀਕਰਨ।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

3. ਵਿਮੈਨ ਇਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (WID), ਵੂਮੈਨ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (WAD), ਲਿੰਗਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ (GAD) 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

5. ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਕਲਿਆਣਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਵੈਇੱਛੁਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

7. ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਧੀ ਹੈ ? 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

9. ਉਦਾਹਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਿੰਗਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15